

VÄKIVALTAISEN EKSTREMISMIN JA RADIKALISOITUMISEN HAVAITSEMINEN JA
TIEDONTARVE SOSIAALITOIMESSA

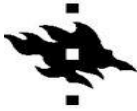
KYSELYTUTKIMUS

Venla Ritola
Käytäntötutkimus II
Sosiaalityö
Valtiotieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto

Tammikuu 2019

Ohjaaja: yliopistonlehtori Maria Tapola-Haapala

Yhteistyöorganisaatio: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Ohjaaja yhteistyöorganisaatiossa: kehittämispäällikkö
Merja Mikkola

Tiedekunta Valtiotieteellinen tiedekunta	Laitos Sosiaalitieteiden laitos	
Tekijä Venla Ritola		
Työn nimi Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitseminen ja tiedontarve sosiaalitoimessa. Kyselytutkimus		
Oppiaine Sosiaalityö		
Työn laji Käytäntötutkimus	Aika Tammikuu 2019	Sivumäärä 23 + liitteet 10 sivua
<p>Tässä käytäntötutkimuksessa tarkastellaan väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamista ja tunnistamista sosiaalitoimessa. Käytäntötutkimus suoritetaan yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa (THL). Käytäntötutkimus toimii taustakartoituksena Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ja THL:n suunnittelemaa kansallista ja maksutonta verkkokoulutusta ajatellen.</p> <p>Sosiaalitoimessa on havaittu selkeästi lisääntynyt tiedontarve liittyen väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen. Toistaiseksi tietoa on kuitenkin ollut vain vähän saatavilla. Käytäntötutkimuksessa tarkastellaan onko väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista havaittu sosiaalitoimessa. Lisäksi tutkimuksessa halutaan selvittää, millaista tietoa tutkimukseen osallistujat kokevat tarvitsevansa ilmiöstä ja sen kohtaamisesta.</p> <p>Käytäntötutkimus toteutettiin syksyn 2018 aikana. Tutkimusta varten luotiin Webropol-kysely, joka lähetettiin 90:een kuntaan Suomessa. Kyselyyn osallistui 312 vastaajaa. Kysymyksiä oli 35, joista suurin osa oli monivalintakysymyksiä. Aineiston tilastollinen analysointi toteutettiin IBM Statistics SPSS 25 ja Microsoft Excel 2010 –ohjelmilla. Aineistoa tarkasteltiin frekvenssijakuumilla, ristiintaulukoinneilla sekä Kruskal-Wallis –testeillä. Kyselyn avoimet vastaukset teemoiteltiin.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista on kohdattu sosiaalitoimessa, mutta vastaajista suurin osa koki, ettei heillä ole riittävästi osaamista radikalisoituneen asiakkaan kanssa työskentelyyn. Tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta sekä sen tunnistamisesta tarvitaan. Kyselyn perusteella sosiaalitoimen ammattilaiset saavat tietoa ilmiöstä eniten tiedotusvälineistä ja sosiaalisesta mediasta. Jatkossa sosiaalitoimessa tarvitaan tieteellistä ja laadukasta tietoa ilmiöstä, sen kohtaamisesta ja tunnistamisesta sekä käytännön työkaluja.</p> <p>Käytäntötutkimuksessa selvisi, että kansallisesti koordinoitulle väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista käsittelevälle verkkokoulutukselle on tarvetta. Verkkokoulutuksen materiaaleja suunniteltaessa ja koulutusta toteutettaessa on syytä ottaa huomioon laaja-alainen ja moninainen tiedontarve ilmiöön liittyen.</p>		
Avainsanat Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen, väkivaltaisen ekstremismin kohtaaminen ja tunnistaminen, tiedontarve, verkkokoulutus		

Sisällys

1 Johdanto.....	3
2 Tutkimuksen tausta ja toimintaympäristö.....	4
2.1 Väkivaltainen ekstremismi ja radikalisoituminen	4
2.2 Käytäntötutkimuksen tarve ja lähtökohdat	5
3 Käytäntötutkimuksen toteuttaminen.....	6
3.1 Sosiaalityön käytäntötutkimus.....	6
3.2 Tutkimuskysymykset.....	7
3.3 Kyselytutkimuksen toteuttaminen	7
3.4 Aineiston analyysi	9
4 Käytäntötutkimuksen tulokset	12
4.1 Sosiaalitoimen ammattilaisten kokema tiedontaso	12
4.2 Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitseminen sosiaalitoimessa	14
4.3 Väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen liittyvä lisätiedon tarve sosiaalitoimessa	17
5 Johtopäätökset ja pohdinta	21
5.1 Keskeisimmät tutkimuslöydökset.....	21
5.2 Käytäntötutkimuksen hyödyntäminen.....	22
Kirjallisuus ja lähteet.....	24
Liite 1	25
Liite 2	26
Liite 3	34

1 Johdanto

Viime vuosien aikana länsimaissa on todistettu useita terroritekoja. On syntynyt uusia käsitteitä kuvaamaan ideologialla oikeutettua väkivallan käyttöä, kuten radikalisoituminen (esim. Kundnani 2012). Väkivaltainen ekstremismi ja radikalisoituminen ilmiönä ovat synnyttäneet lisääntyneen tiedontarpeen ilmiöstä; väkivaltaista radikalisoitumista voidaan havaita useiden toimialojen, myös sosiaalitoimen parissa. Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamisesta on kuitenkin vain vähän tietoa.

Suomessa on laadittu kansallinen toimenpideohjelma väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisystä sisäministeriön johdolla. Toimenpideohjelmassa (Sisäministeriö 2016) sosiaalitoimi määrittellään toimijaksi väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamisessa ja ehkäisyssä. Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisevässä työssä sosiaalialalla Suomessa on työskennelty muiden muassa Vuolle Setlementin Radinet-hankkeessa sekä alueellisissa Ankkuri-tiimeissä. Kansallisella tasolla käytäntöjä ehkäisystä ja tunnistamisesta kehitetään, mutta toistaiseksi haasteena on ollut tiedon levittäminen laajasti sosiaalihuollon henkilöstön tietouteen ja käytäntöön soveltamiseen. Lisääntynyt tiedontarve kattaa koko sosiaalitoimen. Tässä käytäntötutkimuksessa keskitytään ilmiön kohtaamiseen käytännön tasolla, ja siksi tarkastelukohteenä ovat sosiaalitoimen ammattilaiset ja heidän kokemuksensa väkivaltaisesta ekstremismistä. Kansallisessa toimenpideohjelmassa sosiaalitoimi määrittellään yhtenä toimijoista ideologialla oikeutetun väkivallan ehkäisyn ja tunnistamisen työssä. Kasvava tiedontarve linkittyykin ohjelmaan oleellisesti; kuinka sosiaalitoimessa havaitaan väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista ja millaista tietoa sosiaalitoimessa tarvittaisiin ilmiön kanssa työskenneltäessä?

Käytäntötutkimuksessa tarkoitukseni on tarkastella väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitsemista ja tunnistamista sosiaalitoimessa. Lähtökohdat käytäntötutkimukseen nousevat laajemmasta tiedon tuottamisen tarpeesta; käytäntötutkimuksen tarkoituksena on tuottaa lisätietoa ilmiön havaitsemisesta sosiaalitoimen toimijoille ja ammattilaisille. Käytäntötutkimus on toteutettu yhteistyössä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Käytäntötutkimuksen aihe omalta osaltani lähtee tieteellisistä kiinnostuksen kohteistani; käytäntötutkimuksen ohella laadin pro gradu -tutkielman väkivaltaisen radikalisoitumisen näyttäytymisestä sosiaalityössä ja ilmiön kohtaamisesta sosiaalityön käytännöissä.

Tässä käytäntötutkimuksen raportissa esittelen toisessa kappaleessa lyhyesti väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen teoreettista taustaa sekä käytäntötutkimuksen lähtökohdat. Aineiston esittelyn jälkeen siirryn aineiston analyysiin ja tuloksiin. Johtopäätöksissä ja pohdinnassa esitellään keskeisimmät tutkimustulokset sekä kehittämisen ja jatkotyöskentelyn paikat.

2 Tutkimuksen tausta ja toimintaympäristö

2.1 Väkivaltainen ekstremismi ja radikalisoituminen

Puhuttaessa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta käsitteitä on käytetty tilannekohtaisesti eri tavoin tarkoittamaan samaa asiaa. Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen linkittyvät kuitenkin kiistatta terrorismiin ja terrorismin tutkimukseen. Terrorismilla tarkoitetaan sisäministeriön kansallisen toimenpideohjelman (2016) mukaan toimintaa, joka on aina väkivaltaista ekstremismia. Terroristinen toiminta on kumouksellista ja rikosoikeuden rangaistavuuden piirissä. Väkivaltaiset teot kohdistuvat tällöin järjestöihin ja valtioihin. Terrorismia on yksiselitteisesti haastavaa määritelmää. Terrorismi käsitteenä voidaan määritellä ajalta ennen Yhdysvaltoihin kohdistuneita 9/11 – terrori-iskuja tai tämän jälkeiseltä ajalta, jolloin terrorismin käsitteeseen nivoutuu käsitteen politisointia (Richards 2015). Terrorismi voidaan määritellä myös rikosoikeudellisesta näkökulmasta tai hallinnon näkökulmasta. Terrorismitutkija Bruce Hoffman (2017, 1–3) näkee, että terrorismi liittyy politiikkaan ja terrorismissa käytetään valtaa poliittisten päämäärien saavuttamiseksi.

Väkivaltaisella ekstremismillä tarkoitetaan väkivallan käyttöä, uhkaamista, oikeuttamista tai kannustamista aatemaailmaan perustuen (Sisäministeriö 2016). Aatemaailmasta puhuttaessa on syytä huomioida, kuinka aatemaailma ei rajaudu ainoastaan uskonnollisiin lähtökohtiin, vaan kattaa myös poliittisen ideologian. Ekstremismi ei ole rikosoikeudellinen käsite eikä ekstremismi sinällään ole aina kumouksellista. Ekstremistinen teko voi kohdistua ihmisen ja ihmisryhmien ohella materiaan. Sisäministeriön kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn toimenpideohjelmassa (2016) radikalisoituminen nähdään prosessina, jonka myötä yksilö päätyy uhkaamaan väkivallalla, käyttämään väkivaltaa tai oikeuttamaan väkivallan käyttöä aatemaailmaan perustuen.

Radikalisaatio on käsitteenä suhteellisen uusi sekä tieteellisen tutkimuksen että julkishallinnon kentällä. Arun Kundnani (2012) paikantaa radikalisaatio-diskurssin synnyn vuoden 2001 Yhdysvaltoihin kohdistuneiden terroritekojen ja sitä seuranneen *the war on terror* -kampajan jälkeisiin poliittisiin toimiin. Käsitteiden politisoinnin, julkisen keskustelun sekä tieteellisen terrorismin tutkimuksen myötä on syntynyt tarve tarkastella terrorismia 2000-luvulla uusin keinoin. Kriittisen terrorismin

tutkimuksen käänneessä on lähdetty haastamaan vanhoja tapoja tutkia terrorismia; kriittisen terrorismin tutkimisen linja toimii ennen kaikkea yläkäsitteenä tulkittaessa terrorismia kriittisestä tulo- kulmasta (Jackson ym. 2009). Kriittisen terrorismin tutkimuksen myötä on mahdollista linkittää yhteiskunnalliset, sosiaalisen ympäristön ja yksilötason ilmiön ulottuvuudet toisiinsa. Kriittisen terrorismin tutkimisen linjassa tämä onkin olennainen havainto; terrorismi on monisyinen ilmiö, jonka taustasyistä löytyy yksilötason haavoittuvuuksien ja piirteiden ohella myös sosiaalisen ympäristön sekä yhteiskunnallisen tason ulottuvuuksia.

2.2 Käytäntötutkimuksen tarve ja lähtökohdat

Sosiaalitoimessa on havaittu lisääntynyt tiedontarve liittyen väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitsemiseen, tunnistamiseen ja ehkäisyyn. Tutkittua tietoa ja tietoa käytännön työkentelystä väkivaltaiseen ekstremismiin liittyen sosiaalityön kentällä on toistaiseksi ollut vain vähän. Radikalisoituneiden henkilöiden kokemasta tuen tarpeesta on julkaistu Suomessa yksi sosiaalityön pro gradu – tutkielma (Nyström 2018).

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (STM) sekä THL järjestivät havaittuun kasvavaan tiedontarpeeseen liittyen seminaarin sosiaali- ja terveystoimen toimijoille 25.9.2018. Seminaarissa esitettiin katsaus pohjoismaisessa kontekstissa käytettyihin toimintamalleihin ja työkaluihin, joilla väkivaltaista ekstremismia on kohdattu. Seminaari on ensimmäisiä kansallisen tason sosiaalitoimelle suunnatuista tietopaketeista väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta. Pohjoismaissa ilmiön kohtaamista ja havaitsemista on tarkasteltu ja esimerkiksi Ruotsissa on selvitetty maantieteellisesti kattavasti kunnissa väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitsemista (esim. Ekdahl 2018). Toistaiseksi pohjoismaisessa kontekstissa ei kuitenkaan ole toteutettu kyselyä väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamisesta ja tiedontarpeesta nimenomaisesti sosiaalitoimelle.

STM ja THL suunnittelevat edellä kuvattuun tiedontarpeeseen liittyen kansallista ja maksutonta verkkokoulutusta sosiaalialan henkilöstölle. Käytäntötutkimus toimii taustoittajana tulevaa verkkokoulutusta ajatellen. Käytäntötutkimuksessa kartoitetaan sosiaalitoimen henkilöstön käsityksiä ilmiöstä, sen kohtaamisesta sekä lisätiedon tarvetta. Käytäntötutkimuksen aineistoa voidaan käyttää jatkossa mahdollisen verkkokoulutuksen alustan materiaalina ja suunnittelussa apuna. Verkkokoulutus toteutuessaan on ensimmäinen sosiaalialan henkilöstölle suunnattu väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista käsittelevä koulutus Suomessa.

3 Käytäntötutkimuksen toteuttaminen

3.1 Sosiaalityön käytäntötutkimus

Käytäntötutkimuksella tarkoitetaan sosiaalityön kehittämisessä ja tutkimuksessa muodostuvaa monien toimijoiden yhteistä oppimisen ja tiedonmuodostuksen prosessia, jossa lähtökohtana on asiantuntijoiden tai asiakkaiden toiminnasta syntyvä tiedontarve. Käytäntötutkimuksessa olennaista on tiedonmuodostuksen prosessi; käytäntötutkimuksessa toimijat ovat kaikki läsnä tiedonmuodostamisen prosessissa yhtäläisesti, ja toisaalta tutkimusprosessi edellyttää eri osapuolten välillä neuvottelua (Satka ym. 2016, 8–11.) Käytäntötutkimukseni ei välttämättä noudattele perinteistä sosiaalityön käytäntötutkimusta, jossa yhteistyötahona toimii sosiaalityön käytännön toimijaorganisaatio. Käytäntötutkimuksessani kuitenkin tuotan lisätietoa sosiaalityön käytännöissä kohdatusta ilmiöstä.

Tiedonmuodostus on tässä käytäntötutkimuksessa tapahtunut yllä kuvatun käytäntötutkimuksen tiedonmuodostusprosessille ominaiseen tapaan. Olen käytäntötutkimusjakson aikana tavannut THL:lla kehittämisspäälikkö Merja Mikkolaa sekä tutkimusassistentti Oona Kivistöä. Olemme suunnitelleet käytäntötutkimusta tiiviissä yhteistyössä, ja olen saanut heiltä paljon apua käytäntötutkimuksen suunnittelussa. Olemme pohtineet ja neuvotelleet tutkimuksen käytännön asioista yhdessä; olemme yhdessä keränneet tietoa kyselyyn lähetettävistä kunnista, suunnitelleet ja muokanneet saatekirjettä sekä suunnitelleet kyselyä ja sen rakennetta. Kyselyn testaus ja testaaajien rekrytointi toteutettiin yhteistyössä Mikkolan ja Kivistön kanssa. Tiivis yhteistyö THL:n kanssa on toteutunut myös konkreettisella tasolla; olen osan työskentelyajasta laatinut käytäntötutkimusta THL:n tiloissa, joten käytäntötutkimuksen tiedonmuodostusprosessi on ollut läpi tutkimuksen toteuttamisen saumaton.

Käytäntötutkimuksessa kaikki toimijat ovat tuoneet oppimiseen ja tiedonmuodostukseen omat tietonsa ja lähtökohtansa yhteistyöhön. THL:lla kehittämisspäälikkö Mikkola ja tutkimusassistentti Kivistö työskentelevät nimenomaisesti ilmiöön liittyvien kysymysten parissa. Minun kosketuspintani ilmiöön muodostuu tieteellisen kiinnostukseni kautta. Tarkastelen sosiaalityön pro gradu -tutkielmassani väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamista sosiaalityön käytännöissä. Olen perehtynyt aiemmin ilmiön teoreettiseen taustaan. Pro gradu -tutkielmassani käsittelen ilmiön kohtaamista kuitenkin laadullisin menetelmin. Vaikka kaikilla toimijoilla tässä käytäntötutkimuksessa on ollut etukäteisymmärrystä käsiteltävästä tematiikasta, käytäntötutkimusprosessin myötä on muodostunut uutta tietoa ilmiöstä ja sen havaitsemisesta sosiaalitoimessa.

Käytäntötutkimukseen linkittyä kiinteästi tutkimuksesta tiedottaminen sekä tiedon levittäminen (Satka ym. 2016, 11). Käytäntötutkimuksesta tehdään posterit, jotka julkaistaan Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Soccan kotisivuilla. Käytäntötutkimuksen pohjalta mahdollisesti julkaistaan myös tieteellinen raportti ja artikkeleita. Käytäntötutkimus nivoutuu edellä kuvatuksi sosiaalitoimen laajempaan tiedontarpeeseen, ja käytäntötutkimuksessa tuotettavaa tietoa ja materiaalia käytetään mahdollisesti osana THL:n verkkokoulutusmateriaalia. Käytäntötutkimuksella on siten uuden tiedon tuottamiseen perustuva tavoite.

3.2 Tutkimuskysymykset

Käytäntötutkimuksessa kartoitetaan väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitsemista sosiaalitoimessa ja tarkastellaan sosiaalitoimen ammattilaisten kokemaa lisätiedon tarvetta ilmiöstä. Käytäntötutkimuksessa luodaan perustaa mahdolliselle verkkokoulutukselle. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Onko väkivaltaista ekstremismia ja radikalisoitumista havaittu asiakasprosesseissa sosiaalitoimessa kyselyn perusteella?
2. Millaista tietoa väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamisesta ja havaitsemisesta sosiaalityön käytännöissä tarvittaisiin sosiaalitoimen ammattilaisten kyselyvastausten mukaan?

3.3 Kyselytutkimuksen toteuttaminen

Kimmo Vehkalahden (2008, 11–13) mukaan kyselytutkimuksella voidaan yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa kerätä ja tarkastella tietoa moniulotteisia ja monimutkaisia yhteiskunnallisista ilmiöistä. Kyselytutkimuksella voidaan tuottaa moninaista tietoa eri tutkimusongelmista, mutta kyselytutkimus on yleensä määrällistä tutkimusta. Kyselytutkimuksen aineiston analysointia aloitettaessa tulee kiinnittää huomiota aineiston kokoon, tiedonkeruutapaan sekä tutkimuksen validiteettiin ja reliabiliteettiin (Mt. 40–47).

Kysely oli auki 13.–27.11.2018. Kysely lähetettiin 90 kuntaan Suomessa ja jaettiin maantieteellisesti laajasti; tarkoitus oli kartoittaa koko sosiaalitoimen kenttää Suomessa sekä aihetta koskevaa tiedon tasoa. Alueet luokiteltiin kuntakoon tai yhteistoiminta-alueiden mukaan yli 100 000 asukkaan, 50 000 – 100 000 asukkaan ja alle 50 000 asukkaan alueisiin. Kysely lähetettiin kaikkiin yli 100 000 asukkaan kuntiin sekä 50 000 – 100 000 asukkaan kuntiin. Alle 50 000 asukkaan kuntien osalta

kysely lähetetään kuntiin, joissa on ollut vastaanottokeskustoimintaa vuonna 2018, tai kuntiin, joissa on ollut vastaanottokeskustoimintaa 2010-luvulla. Kysely lähetettiin maantieteellisesti laajalle alueelle jakoon, mutta tiedossa ei ole, kuinka monen sosiaalitoimen työntekijän kysely todellisuudessa on tavoittanut. Kyselyaineistosta ei haluttu muodostaa henkilörekisteriä, joten vastaajien anonymiteettiä kiinnitettiin huomiota.

Kyselyn suunnittelussa ja testauksessa sain runsaasti apua THL:lta Kivistöltä ja Mikkolalta. Kyselyaineiston jatkohyödyntämistä ajatellen halusimme varmistua siitä, että sekä kyselylomake (liite 2.) että kyselyn saatekirje (liite 1.) olivat toimivia. Kyselyä testattiin marraskuussa 2018 kahteen otteeseen. Ensimmäinen testi toteutettiin 1.11.–2.11.2018 THL:n sisällä. Testiin osallistui neljä vastaajaa, jotka kehittämispäällikkö Merja Mikkola rekrytoi. Vastaajilla kaikilla on aiempaa kokemusta vastaavan tyyppisten kyselyiden toteuttamisesta sekä saatekirjeiden laatimisesta. Testin merkittävien kommenttien perusteella sekä saatekirjettä että kyselyä muokattiin. Toinen koetestaus toteutettiin 7.–12.11.2018 välisenä aikana, jonka perusteella kyselylle ja saatekirjeelle toteutettiin vielä pieniä muutoksia. Koetestauksen suoritti yhdeksän sosiaalityöntekijää, neljä heistä Mikkola rekrytoi ja viisi testajaa sain opiskelu- ja työkavereistani. Yliopiston ja THL:n hyväksynnän jälkeen kysely lähetettiin 13.11.2018 kuntiin. Kysely toteutettiin THL:n Webropol-kyselyalustan kautta ja kyselyn jaoin kuntien kirjaamoihin THL:n sähköpostistani. Lähetin 26.11.2018 kuntiin muistutuksen kyselystä. Muistutusviestin jälkeen kyselyyn vastasi vielä 54 vastaajaa. Aineiston analyysin olen toteuttanut Microsoft Excel 2010 sekä IBM SPSS Statistics 25 – ohjelmilla. Olen analysoinut aineiston itsenäisesti joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana.

Kysymyksiä kyselyssä oli yhteensä 35 (liite 2.). Näistä 27 oli valinta- tai monivalintakysymyksiä. Kysymyksistä kahdeksan oli avoimia kysymyksiä. Kyselyn kysymykset olivat kaikki vapaasti vastattavia, joten vastausmäärät kysymyksissä vaihtelevat kysymyksen mukaan niin, että $N=15-312$ (liite 3.). Kysymyskohtaisissa vastausmäärissä on huomionarvoista se, ettei kaikkiin kysymyksiin välttämättä ollut mahdollisuutta vastata, jos väkivaltaisen ekstremismin kohtaamisesta ei ollut kokemusta. Tämä selittää vähäistä vastausmäärää (N) niiden kysymysten kohdalla, joissa on selkeästi vähemmän vastauksia.

Läpi käytäntötutkimusprosessin tutkimuseettiset kysymykset ovat olleet minulle tärkeitä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) mukaan eettisiin periaatteisiin ihmistieteissä kuuluu tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, tutkimuksen aiheuttaman vahingon välttäminen sekä yksityisyyden ja tietosuojan huomioiminen läpi tutkimusprosessin. Näen, että käytäntötutkimuksessani ensimmäiseen eettiseen periaatteeseen liittyvät tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus sekä

tutkimuksesta tiedottaminen ovat hyvin olennaisia. Vastaajien tiedot on pelkistetty niin, etteivät vastaajat ole tunnistettavissa valmiista käytäntötutkimuksesta tai THL:n verkkokoulutusmateriaalista. Kyselyssä ei kerätty vastaajan yhteystietoja, koti- tai työskentelykunnan nimeä tai vastaajan tarkkaa ikää. Tutkimuksen toteuttamisessa on ollut olennaista taata vastaajalle anonymiteettiä. Tutkimusaineistosta ei muodostettu henkilörekisteriä, joten aineistoa on mahdollista jatkokäyttää THL:lla verkkokoulutusmateriaalin suunnittelussa sekä verkkokoulutuksen toteuttamisessa. Tutkimuksen informoinnissa annettiin tutkijan yhteystiedot sekä tutkimuksen lähtökohdat. Tässä yhteydessä käsiteltiin myös tietojen luovuttamista sekä jatkokäyttöä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) toisen periaatteen mukaisesti tutkimusprosessissa tulee kiinnittää huomiota yksityisyyden suojaan sekä tietosuojaan. Käytäntötutkimuksen toteuttamiseen sekä aineiston tietoturvalliseen käsittelyyn olen saanut erillisen tietokoneen THL:lta. Olen käsitellyt aineistoa vain tällä tietokoneella.

3.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysin aloitin tutustumalla aineiston kokoon, tiedonkeruutapaan, tunnuslukuihin sekä kyselytutkimuksen validiteettiin ja reliabiliteettiin. Aineistosta voidaan olettaa, että vastaajat ovat vastanneet rehellisesti kysymyksiin, sillä kyselyyn pystyi vastaamaan anonyymisti. Kyselyn vastauksen selkeyttä voidaan pitää myös olennaisena validiteetin kannalta. Tämän takaamiseksi kysely testattiin kahteen otteeseen ennen sen lähettämistä kuntiin. Muutamissa vastauksista oli havaittavissa, että vastaajalle saattoi olla epäselvää, mitä väkivaltaisella ekstremismillä ja radikalisoitumisella tarkoitetaan, vaikka käsite oli avattu tarkemmin kyselyn saatekirjeessä. Tämä ei välttämättä sinällään kerro kysymysten heikosta luotettavuudesta ja pätevyydestä eli validiteetista, vaan osoittaa että käsiteltävä ilmiö ei ole vastaajalle tuttu. Tyhjiä vastauksia tuli määrällisesti vain vähän. Aineiston analysoinnissa tulee kuitenkin huomioida, kuinka vastaajat olivat valikoituneet kyselyyn. Vaikka kysely lähetettiin 90 kunnan kirjaamoihin, täytyy pohtia ovatko kyselyyn vastanneet lähinnä sellaiset sosiaalitoimen asiantuntijat, joilla on jo kokemusta ilmiöstä tai kiinnostusta ilmiöön liittyen. Kyselyn vastauksia ei nähdäkseni voida siten pitää koko joukkoa kuvaavana otoksena, ja tämän olen huomionut aineiston analyysimenetelmien valinnassa ja tulosten pohdinnassa.

Alkututustumisen jälkeen jatkoin aineiston analyysia muokkaamalla aineiston sopivaksi SPSS:ään. Aineiston muokkaaminen ja uudelleen koodaaminen tulevat usein aineistoon tutustumisen myötä eteen (Vehkalahti 2014), jotta tilastollista analyysia voidaan toteuttaa. Monivalintakysymykset koodasin uudelleen niin, että vastaukselle annettiin arvo 1, jos vastaaja oli tähän vastannut ja arvo 0, jos vastaaja ei tähän ollut vastannut. Puuttuvat arvot jätin tyhjiksi. Yhdistelin osan kysymysten luokkia,

jotta analyysin kannalta ylimääräistä tietoa oli mahdollista karsia ja toisaalta toteuttaa ristiintaulukointeja sekä Kruskal-Wallis -testiä. Monivalintakysymysten osalta loin paikoittain uusia luokkia, mutta annettuja avoimia vastauksia yhdistin myös annettuihin vastausvaihtoehtoihin.

Myös aineiston käsittelyssä kiinnitin huomiota aineiston luotettavuuteen. Aineiston koodaamisen ja muokkaamisen jälkeen tutustuin tarkemmin aineistoon kartoittamalla muuttujien tunnuslukuja (minimi, maksimi, keskiarvo, keskihajonta ja mediaani). Muuttujien jakaumien ja tunnuslukujen tarkastelulla saadaan käsitys aineistosta (Vehkalahti 2014). Tunnuslukuihin perehtymisen jälkeen kiinnitin huomiota aineiston kokoon ja tiedonkeruutapaan. Nähdäkseni aineisto on harkinnanvarainen näyte, ja koostuu pääasiallisesti luokittelu- ja järjestysasteikollisista muuttujista. Myös analyysimenetelmät on valittu tätä silmällä pitäen; aineiston tunnuslukuja ja tilastollista merkitsevyyttä voidaan tarkastella ristiintaulukoinnilla ja frekvenssijakaumilla. Kyselyssä on tarkasteltu myös vastaajien kokemuksia ja mielipiteitä. Aki Taanilan (2019) mukaan useamman kuin kahden riippumattoman muuttujan välisten erojen tarkastelussa ristiintaulukoinnin sijasta voi olla hedelmällisempää tarkastella eroja Kruskal-Wallis -testillä, jos kyseessä on mielipiteiden tarkastelu. Kruskal-Wallis ei-parametrinen -testi ei sisällä ennako-oletusta jakauman normaaliudesta ja testiä voidaan käyttää myös silloin, kun otoskoot ovat pieniä. Mielipiteiden osalta käytäntötutkimuksessa aineiston analyysissä käytinkin Kruskal-Wallis -testiä. Aineiston analysoinnissa on käytetty myös frekvenssijakaumia, ristiintaulukointia ja khiin neliö -testiä tilastollisten merkitsevyyksien tarkasteluun. Ristiintaulukoinnin khiin neliö ja Kruskal-Wallis -testeissä tilastollista merkitsevyyttä tarkastellaan p-arvon kautta. Tilastollinen merkitsevyys asetettiin vakiintuneeseen p-arvoon $p=0,05$ (esim. Taanila 2017, 17).

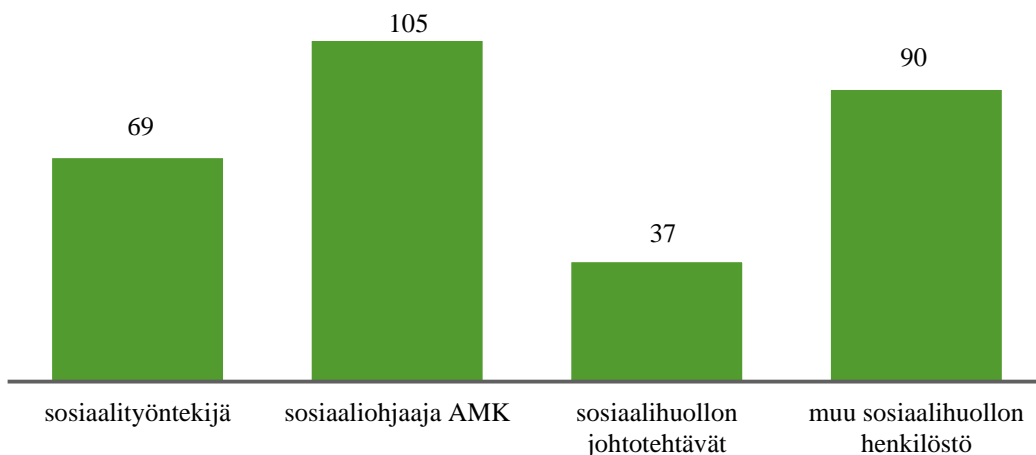
Aineiston muokkaamisvaiheessa on tärkeää dokumentoida tarkasti työvaiheet, jotta syntyy käsitys siitä, mitä aineistolle on tehty (Vehkalahti 2014). Olen kirjannut ylös muokkaamani ja uudelleen koodatut muuttujat, jotta aineistoa voidaan jatkokäyttää ja myös havaita tekemäni muokkaukset.

Webropolin peruseräraportin mukaan kyselyyn osallistui 319 vastaajaa, 291 vastaajaa oli avannut kyselyn lähettämättä vastausta. Peruseräraportista ei selviä, ovatko osa kyselyn avanneista käyneet vastaamassa kyselyyn myöhemmin. Kaiken kaikkiaan, kun aineisto tuotiin Webropol-alustalta Exceliin ja SPSS:ään, kävi ilmi, että kyselyyn vastasi 317 vastaajaa. Webropolin perusnäkökuvan ilmoittama vastaajamäärän ero verrattuna Exceliin ja SPSS:ään ei selvinnyt. Vastaajista neljä oli ilmoittanut työnimikkeensä sellaisiksi, että heidän osaltaan kyselyyn osallistumisen kriteerit eivät täyttyneet, sillä vastaajat eivät työskennelleet sosiaalihuollossa. Yksi vastaaja jätettiin myös pois, sillä vastaaja oli vastannut kyselyyn selvästi ohi aiheen ja halusi kyselyssä tuoda esiin muita sosiaalialaa koskevia

asioita. Lopulliseksi vastaajamääräksi muodostui 312 (N=312). Suurin osa vastaajista (N=175) ilmoitti ikänsä 30–50 –vuotiaiden luokkaan.

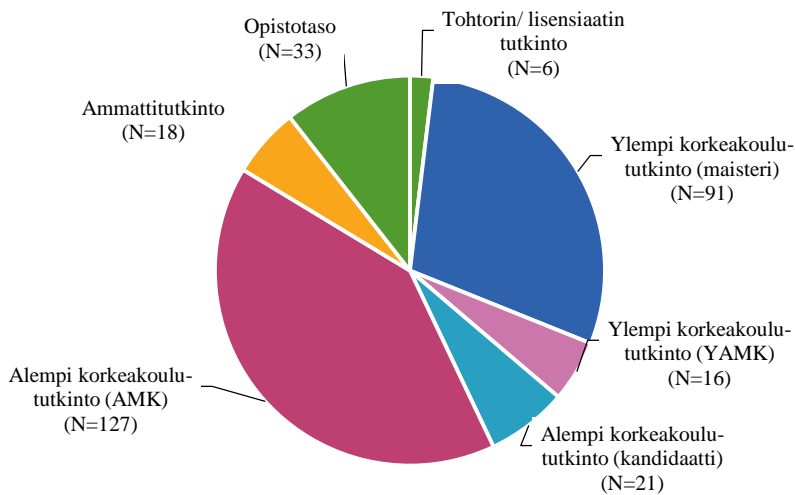
Vastaajat pystyivät ilmoittamaan työnimikkeensä avoimena vastauksena (N=301). Teemoittelin avoimet vastaukset niin, että sosiaalityöntekijän –luokkaan laskin sekä laillistetut että sijaiskelpoisuuden omaavat sosiaalityöntekijät (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015). Sosiaaliohjaaja AMK – luokkaan laskin vastaajat, jotka olivat ilmoittaneet ammattinimikkeekseen sosiaaliohjaaja, erityissosiaaliohjaaja, vastaava ohjaaja tai sosiaaliohjaaja AMK. Sosiaalihuollon johtotehtäviin määrittelin vastaajat, jotka olivat johtajan, esimiehen, päällikön, vastaavan tai johtavan sosiaalityöntekijän työtehtävissä. Muu sosiaalihuollon henkilöstö sisältää muut kyselyyn vastanneet, jotka työskentelevät sosiaalihuollossa moninaisissa tehtävissä, esimerkiksi ohjaajina, psykologeina sosiaalihuollossa tai lähihoitajina. Vastaajista 105 työskenteli sosiaaliohjaajan tehtävissä, 69 sosiaalityöntekijänä, 37 sosiaalihuollon johtotehtävissä sekä 90 vastaajaa työskenteli muissa sosiaalihuollon tehtävissä (Kuvio 1.). Kyselyyn vastanneista (N=312) 261 on suorittanut korkeakoulututkinnon ja 51 ammatti- tai opistotason tutkinnon (Kuvio 2.).

Vastaajien ammattinimikkeet

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden ammattinimikkeet teemoiteltuna (N=301).

Vastaajien koulutustausta

Kuvio 2. Vastaajien koulutustausta (N=312).

Vastaajia pyydettiin kyselyssä ilmoittamaan se sosiaalitoimen osa-alue, jossa vastaaja työskentelee. Tässä pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Annettujen vastausvaihtoehtojen ohella vastaukseen oli mahdollista antaa avoin vastaus. Avoimista vastauksista muodostin kaksi uutta sosiaalitoimen osa-alueita, vanhuspalvelut (N=15) ja sosiaalipäivystys (N=5). Muut avoimet vastaukset yhdistin olemassa oleviin luokkiin. Kysymykseen vastasi yhteensä 309 vastaajaa. Suurin osa vastaajista työskenteli lapsi- ja perhepalveluissa (N=122) ja aikuissosiaalityössä (N=115). Maa- ja metsätalouden palveluissa työskenteli 61 vastaajaa, vammaispalveluissa 22 ja terveystieteiden palveluissa 7 vastaajaa. Vastaajien työkokemus sosiaalialalla jakautui 0–5 vuoden ja yli 20 vuoden välille (N=310). Keskiarvokokemus sosiaalialalla (Mean) on 2.38, eli 6-10 ja 11–20 työskentelyvuoden välillä. Vastaajista 272 työskenteli kunnan palveluksessa ja 38 usean kunnan yhteisen palvelualueen palveluksessa (N=310). Yksityisen palveluntuottajan palveluksessa ei työskennellyt kukaan vastaajista. Vastaajista 84 työskenteli alle 50 000 asukkaan työskentelyalueella, 66 vastaajaa 50 000 - 100 000 asukkaan työskentelyalueella ja 162 yli 100 000 asukkaan alueella (N=312).

4 Käytäntötutkimuksen tulokset

4.1 Sosiaalitoimen ammattilaisten kokema tiedontaso

Kyselyllä kartoitettiin vastaajien käsityksiä väkivaltaisesta ekstremismistä. Vastaajista (N=310) 11 % ei kokenut tietävänsä mitään väkivaltaisesta ekstremismistä ja sen kohtaamisesta. Vastaajista 59

% koki tietävänsä vähän ilmiöstä, kohtuullisesti väkivaltaisesta ekstremismistä tiesi 28 % vastaajista. Vastaajista 2 % koki tietävänsä paljon ilmiöstä ja sen kohtaamisesta. (Taulukko 1.) Vastaajista (N=309) 91 % koki, ettei heillä ole tarpeeksi osaamista työskennelläkseen väkivaltaisesti radikalisoituneen asiakkaan kanssa.

Taulukko 1. Vastaajien kokemus omasta tiedon tasostaan väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta ja sen kohtaamisesta (N=310).

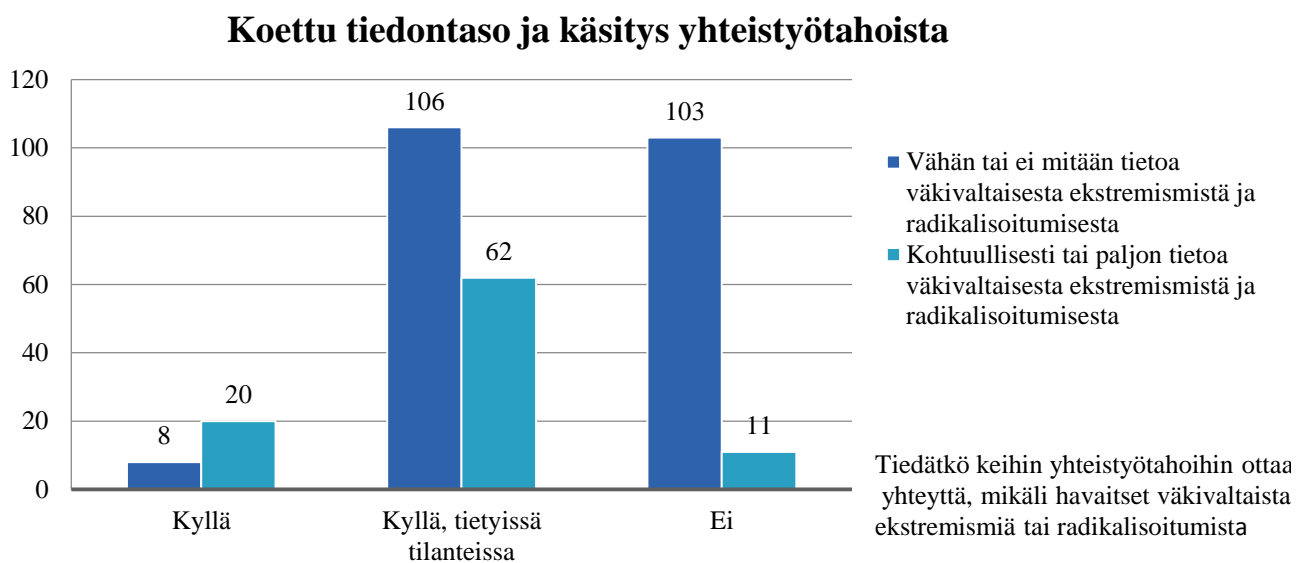
Kuinka paljon koet tietäväsi väkivaltaisesta ekstremismistä?	%
Vähän	59 %
Kohtuullisesti	28 %
En Mitään	11 %
Paljon	2 %

Tarkastelin vastaajien ilmoittamaa koulutustasoa Kruskal-Wallis -testillä suhteessa siihen, kuinka paljon vastaaja kokee ilmiöstä tietävänsä. Testiä varten muodostin kolme uutta koulutusjäsenystä: yliopistotason tutkinto, ammattikorkeakoulututkinto ja ammatillinen tutkinto tai muu tutkinto. Yhdistin vastaajien ilmoittamat koulutustasot esitettyinä kuviossa 2. vastaamaan annettuja uusia luokkia. Tilastollista merkitsevyyttä ei syntynyt vastaajien koulutustason ja kokemansa tiedon tason välille ($p=0,446$).

Analysoin vastaajien kokemusta omasta tiedon tasosta suhteessa siihen, onko vastaaja työssään kohdannut tai epäillyt ilmiötä. Testiä varten muokkasin mielipideasteikoita vastaajien kokemasta tiedon tasosta niin, että muodostin kaksi luokkaa: ”en mitään tai vähän” ja kohtuullisesti tai paljon”. Testissä ilmeni, että omalla tiedon tasolla on merkitystä siihen, onko työssään kohdannut tai epäillyt väkivaltaista ekstremismia. Ristiintaulukoinnin khiin neliö -testi on tilastollisesti merkitsevä ($p=0,016$).

Näiden ohella selvitin vastaajien käsityksiä yhteistyötahoista, jos väkivaltaista ekstremismia tai radikalisoitumista on havaittu. Ristiintaulukoinnin ja Kruskal-Wallis - testien avulla tarkastelin, onko merkitystä sillä, kuinka paljon vastaaja kokee tietävänsä ilmiöstä suhteessa siihen, tietääkö tämä keihin yhteistyötahoihin ottaa yhteyttä, mikäli väkivaltaista ekstremismia tai radikalisoitumista havaitsee. Yhteys on tilastollisesti merkitsevä ($p=0,000$). 103 vastaajaa koki tietävänsä väkivaltaisesta ekstremismistä vähän tai ei mitään, eikä tietäisi yhteistyötahoja, keihin ottaisi yhteyttä mikäli havaitsisi ilmiötä. Vastaajista vain 20 koki tietävänsä ilmiöstä kohtuullisesti tai paljon sekä tietää, ne yhteistyötahot keihin ottaisi yhteyttä, mikäli väkivaltaista ekstremismia havaitsisi. 106 vastaajaa koki tietävänsä ilmiöstä vähän tai ei mitään, mutta tietäisi tietyissä tapauksissa mihin tahoihin ottaa yhteyttä, mikäli ilmiötä työssään havaitsisi. Vastaavasti 62 vastaajaa, jotka kokivat tietävänsä ilmi-

östä kohtuullisesti tai paljon, tietäisivät tietyissä tilanteissa olennaiset yhteistyötahot. Kuitenkin kahdeksan vastaajaa, jotka eivät kokeneet tietävänsä ilmiöstä mitään tai vähän, tietäisivät keihin tahoihin ottaa yhteyttä. Vastaajista 11 koki tietävänsä ilmiöstä paljon tai kohtuullisesti, muttei kuitenkaan tiennyt mihin tahoon ottaa yhteyttä, mikäli väkivaltaista ekstremismistä havaitaisi. (Kuvio 3.) Huomioitavaa kuitenkin on, että kysely mittaa koettua tiedon tasoa, eikä niinkään selitä absoluuttista ymmärrystä ilmiöstä ja sen kohtaamisesta.

Kuvio 3. Koettu tiedontaso ja käsitys yhteistyötahoista, joihin ottaa yhteyttä mikäli havaitsee väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumista (N=310). $\chi^2(2) = 49,181$, $p = 0,000$.

4.2 Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen havaitseminen sosiaalitoimessa

Vastaajista (N=298) 23 %, eli 69 vastaajaa oli työssään kohdannut tai epäillyt, että asiakkaan tapauksessa on kyse väkivaltaisesta ekstremismistä tai radikalisoitumisesta. Vastaajista 59 % ei ole kohdannut väkivaltaista ekstremismistä ja 18 % vastaajista ei ollut varma, onko kohdannut työssään väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumista. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Vastaajien kokemus, onko työssään kohdannut tai epäillyt asiakkaan tapauksessa olevan kyse väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumisesta (N=298).

	%
Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaaminen tai epäily	
Ei	59 %
Kyllä	23 %
En osaa sanoa	18 %

Tarkastelin vastaajan ilmoittamaa sosiaalitoimen työskentelykenttää suhteessa siihen, onko työssään kohdannut tai epäillyt väkivaltaista ekstremismistä. Tätä kautta halusin pohtia, löytyykö sosiaalitoimen osa-aluetta, jossa ilmiötä eritoten havaitaan. Vastaajat pystyivät valitsemaan usean sosiaalitoimen osa-alueen, joissa työskentelevät (Kuvio 2.). Lapsi- ja perhepalveluissa 29 % vastaajista oli kohdannut tai epäillyt asiakkaan tapauksessa olevan kyse väkivaltaisesta ekstremismistä (Taulukko 3.). Maahanmuuttajapalveluissa 28 % oli kohdannut ja epäillyt väkivaltaista ekstremismistä. Tässä kuitenkin on syytä huomioida vastaajien lukumäärä (N=58). Aikuispalveluissa 111 vastaajasta 19 % oli kohdannut tai epäillyt väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumista. Terveys- ja sosiaalipäivystyksen, vanhuspalveluiden sekä vammais- ja sosiaalipalveluiden osalta vastaajien lukumäärä on vähäinen, joten prosenttiosuuksien tulkinnassa on syytä huomioida kokonaisvastaajien määrä (N=5-20). Osissa sosiaalitoimen osa-alueiden luokissa vastausten määrä jäi niin vähäiseksi, ettei tilastollista merkitsevyyttä voida näiden osalta havainnoida (Taulukko 3.). Tilastollista merkitsevyyttä ei synny, kun tarkastellaan sosiaalitoimen työskentelyosa-alueita suhteessa siihen, onko työssään kohdannut tai epäillyt väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumista. Suuntaa antavasti voidaan kuitenkin todeta, että vammais- ja sosiaalipalveluiden osalta tilastollinen yhteys löytyy suhteessa siihen, onko työssään kohdannut tai epäillyt ilmiötä. Pienen vastausmäärän (N=20) perusteella ei voida kuitenkaan sanoa, että yhteys olisi tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 3. Vastaajien ilmoittama sosiaalitoimen osa-alue, joissa vastaaja työskentelee sekä väkivaltaisen ekstremismin kohtaaminen tai epäily ilmiön kohtaamisesta. Sosiaalitoimen osa-alueiden nimen yhteydessä suluissa esitetty luku kuvaa vastaajien kokonaislukumäärää.

Sosiaalitoimen osa-alue	N	%
Lapsi- ja perhepalvelut (117)	34	29 %
Aikuissosiaalityö (111)	21	19 %
Maahanmuuttajapalvelut (58)	16	28 %
Sosiaalipäivystys (5)	2	40 %
Terveys- ja sosiaalipäivystys (5)	1	20 %
Vanhuspalvelut (13)	1	7 %
Vammais- ja sosiaalipalvelut (20)	1	5 %

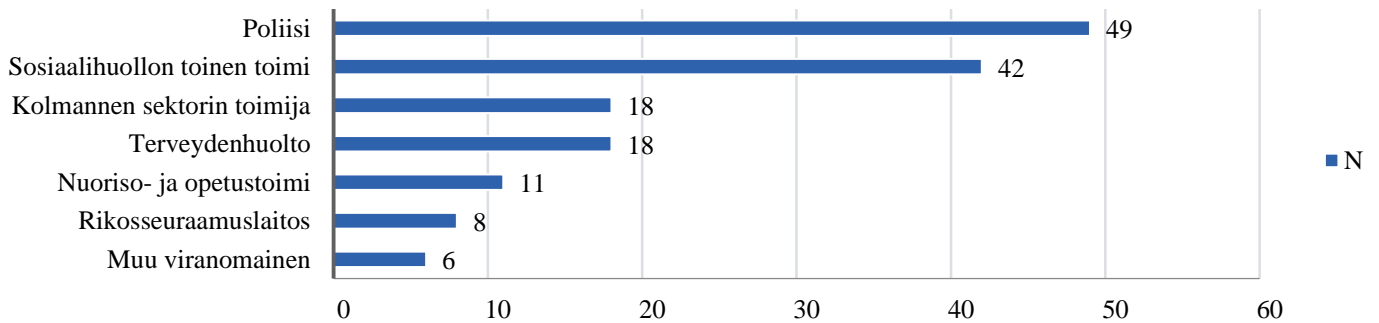
Kyselyssä pyydettiin väkivaltaista ekstremismistä ja radikalisoitumista kohdanneita vastaajia kertomaan, kuinka oli ilmiön havainnut. Ilmiötä oli havainnut 69 vastaajaa. Vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon tai antamaan avoimen vastauksen. Avoimien vastausten pohjalta muodostin uuden luokan ”työyhteisöstä tullut tieto”. Yhdistin muut avoimet vastaukset (4 kpl) annettuihin vaihtoehtoihin. Vastauksista 60 %:ssa vastaaja oli valinnut useamman kuin yhden vaihtoehdon siihen, kuinka oli havainnut tai saanut tiedon asiakkaan radikalisoitumisesta. Vastaajista 35 % oli havainnut tai päätellyt itse, että asiakkaan tapauksessa on kyse väkivaltaisesta ekstremismistä tai radikalisoitumisesta. Vastaajista 27 % oli saanut tiedon ilmiöstä muun viranomaisen kautta. Asiakkaalta itseltään tiedon oli saanut 23 % vastaajista. Vastaajista 12 % oli saanut tiedon asiakkaan lähimmäisiltä. Työyhteisön kautta oli saatu tieto asiakkaan väkivaltaisesta radikalisoitumisesta 4 %:ssa tapauksia. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Miten väkivaltainen radikalisoituminen on havaittu sosiaalitoimessa. Vastaaja on voinut valita useamman vastauksen.

Miten väkivaltaista radikalisoitumista on havaittu	N	%
Havaitsit/päätelit itse asiakkaasta	45	35 %
Muun viranomaisen kautta saatu tieto	35	27 %
Asiakas kertoi itse	30	23 %
Asiakkaan lähimmäisen huoli	15	12 %
Työyhteisöstä tullut tieto	4	3 %

Moniammatillista yhteistyötä tarvitaan, kun työskennellään väkivaltaisesti radikalisoituneen asiakkaan kanssa. Kyselyllä haluttiin selvittää sosiaalitoimen yhteistyötahoja tällaisissa tilanteissa. Tilastollista kuvailua varten yhdistelin kyselyn alkuperäisiä luokkia, jotta aineisto saatiin selkeämpään muotoon. Vastaajat (N=66) pystyivät valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Poliisi oli ollut mukana yhteistyössä 49:ssä tapauksessa, sosiaalihuollon toinen toimi 42 tapauksessa ja kolmannen sektorin toimija 18 tapauksessa. Kolmannen sektorin toimijoihin oli määritelty useita erilaisia palveluita sekä palveluntuottajia tukihenkilötoiminnasta asumisen tuettuihin palveluihin. Kolmannen sektorin toimijoista Radinet-toiminta nostettiin esiin kolmesti. (Kuvio 4.)

Yhteistyötahot, kun väkivaltaista ekstremismistä ja radikalisoitumista on kohdattu

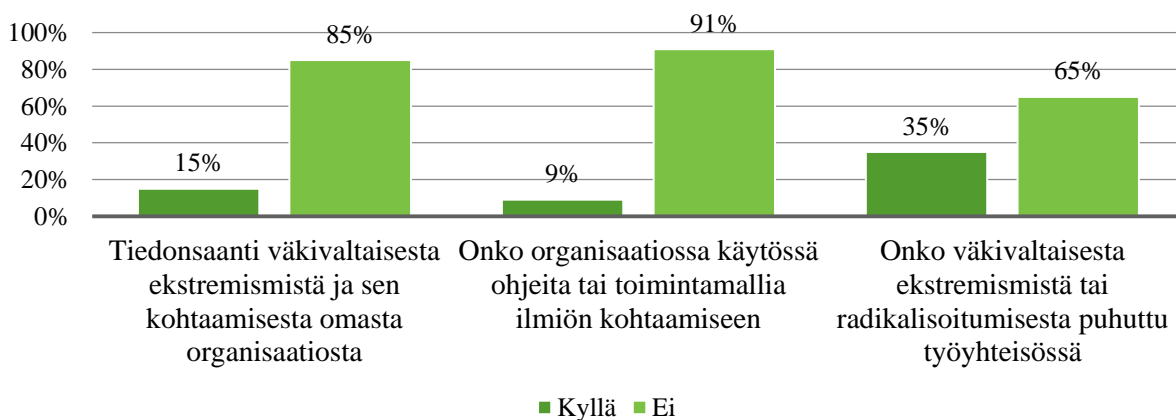

Kuvio 4. Yhteistyötahot, kun väkivaltaista ekstremismistä ja radikalisoitumista on kohdattu (N=66). Kysymykseen on pystynyt valitsemaan useamman vastauksen.

4.3 Väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen liittyvä lisätiedon tarve sosiaalitoimessa

Kyselyssä kartoitettiin sosiaalitoimen ammattilaisten ja organisaatioiden lisätiedon tarvetta väkivaltaisen ekstremismiin liittyen. 65 %:ssa sosiaalitoimen organisaatioista väkivaltaisesta ekstremismistä tai radikalisoitumisesta ei ollut puhuttu. Vastaajista 15 % ilmoitti saaneensa tietoa omasta organisaatiosta ilmiöön liittyen. 91 %:ssa vastaajien organisaatioista ei ole käytössä ohjeita tai toimintamalleja ilmiön kohtaamiseen, tai vastaajilla ei ole näistä ohjeista tai toimintamalleista tietoa. (Kuvio 5.)

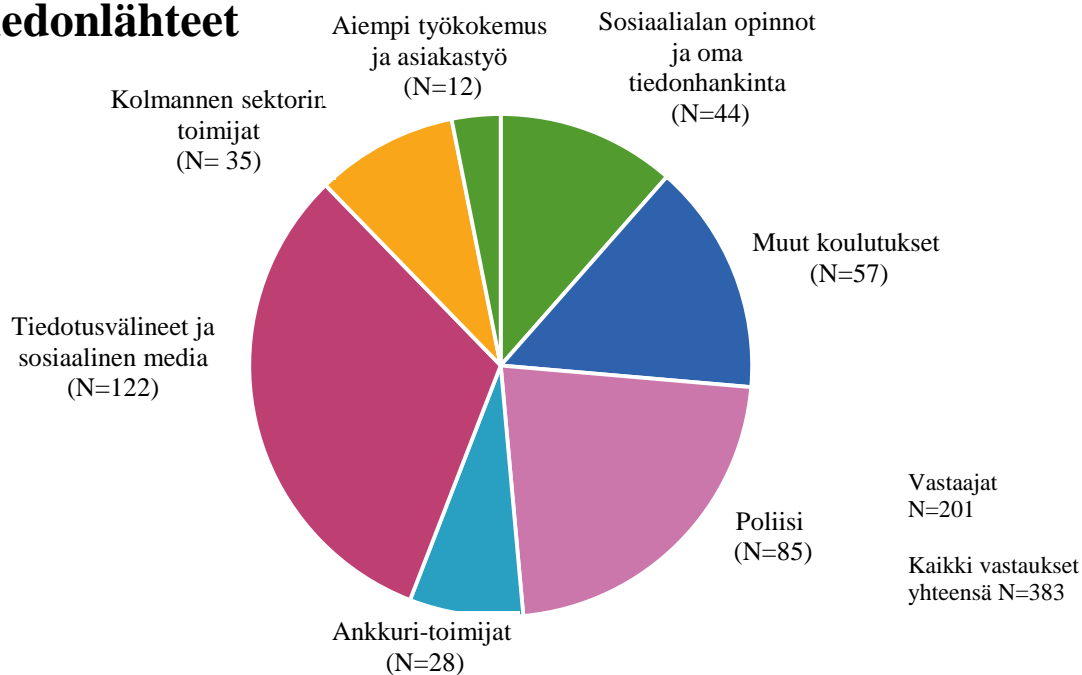
Väkivaltaisesta ekstremismistä puhuminen, tiedonsaanti ja toimintamallit omassa organisaatiossa

Kuvio 5. Väkivaltaisesta ekstremismistä puhuminen, tiedonsaanti ja toimintamallit omassa organisaatiossa (N= 309–311).

Vastaajista (N=308) 63 % oli saanut väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta tietoa eri lähteistä. Huomionarvoista on, että vastaajat olivat saaneet eniten tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta tiedotusvälineistä tai sosiaalisesta mediasta (N=122). Toiseksi eniten tietoa ilmiöstä vastaajat kokivat saaneensa poliisilta (N=85). Kolmanneksi eniten tietoa vastaajat olivat saaneet muun koulutuksen kautta (N=57). (Kuvio 6.)

Tiedonlähteet

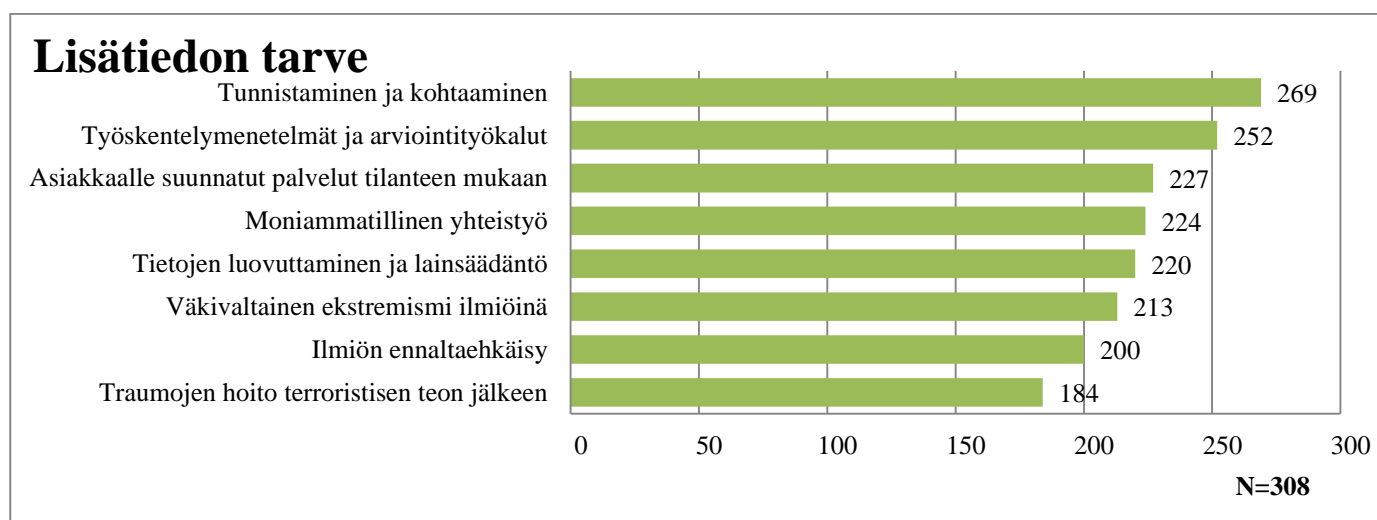
Kuvio 6. Tiedonlähteet, joista vastaajat ovat saaneet tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta (N=201). Vastaajat ovat voineet antaa vastaukseen useamman vastauksen.

Tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median osalta vastaajia pyydettiin kyselyssä täsmentämään se tiedonsaantikanava, josta vastaajat olivat tietoa saaneet. Teemoittelin 63:n vastaajan vastaukset ja ilmeni, että vastaajat saivat yhtä paljon tietoa televisiosta ja uutisoinnista kuin sanomalehdistä ja lehdistöltä (yhteensä 31 mainintaa). Vastaajat saivat myös tietoa sosiaalisesta mediasta, eritoten Facebookista sekä omien internet-hakujen kautta. Neljä vastaajaa mainitsi lisäksi tieteelliset julkaisut tai viralliset dokumentit tiedonlähteeksi. Kolme vastaajaa mainitsi saavansa tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta radion kautta.

Kolmannen sektorin toimijoiden osalta vastaajia pyydettiin kyselyssä nimeämään ne kolmannen sektorin yhteistyötahot, keiltä vastaajat olivat saaneet tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta. Teemoittelin 22:n vastaajan avoimet vastaukset. Vastaukset kolmannen sektorin toimijoista olivat fragmentoituneet, ja on selvää, että tietoa väkivaltaisesta radikalisoitumisesta saadaan pirstaleisella järjestökentällä eri tahoilta. Eniten mainintoja kuitenkin keräsi Vuolle Setlemen-

tin Radinet-hanke. Tämän ohella myös Suomen Punainen Risti mainittiin toimijana, jolta on saanut tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta. Mainitut toimijat ja vastaukset jättivät kuitenkin mietityttämään, olivatko vastaajat täysin ymmärtäneet, mitä väkivaltaisella ekstremismillä ja radikalisoitumisella tarkoitetaan.

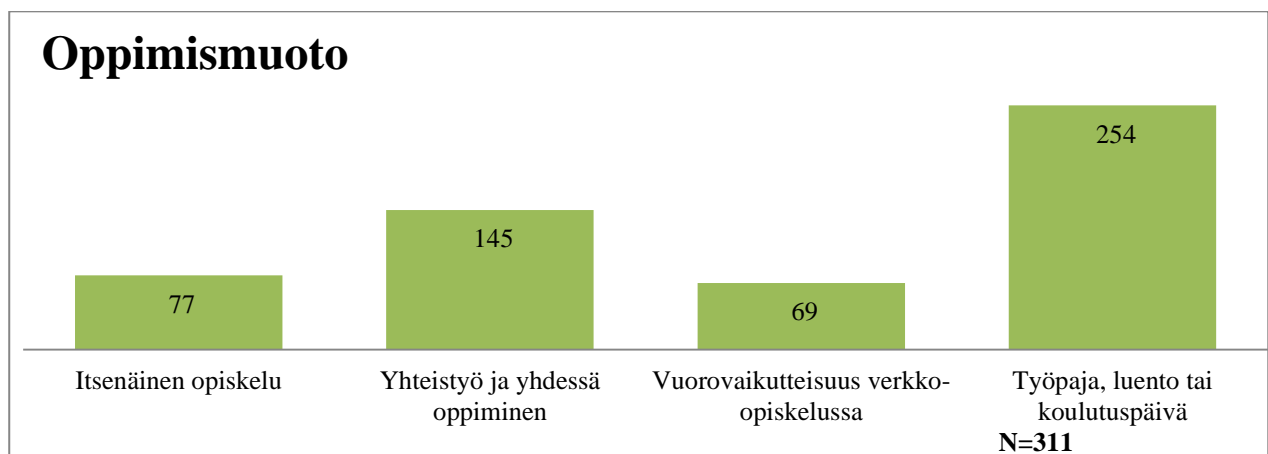
Sosiaalitoimessa on selkeästi lisääntynyt tiedontarve väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta. Lisätiedon tarpeen osalta (N=308) 87 % vastaajista toivoi lisätietoa väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamisesta ja kohtaamisesta. 82 % vastaajista koki tarvitsevansa lisätietoa työskentelymenetelmistä ja arviointityökaluista. Kaiken kaikkiaan kaikista annetuista lisätiedon tarpeen osa-alueista toivottiin lisätietoa. (Kuvio 7.) Kyselyn vapaa sana -kohdassa (yhteensä 51 vastaajaa) vastaajista 40 toivoi koulutusta tai esitti tarpeen lisätiedon saamiselle. Neljä vastaajaa koki, ettei verkkokoulutus oppimis- ja koulutusmuotona ole toivottava väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tematiikkaan nähden. Yksi vastaajaa ei pitänyt koulutusta aiheensa puolesta olennaisena. Kuuden vastaajan vapaa sana -kommentit eivät sinällään liittyneet koulutuksen toteuttamiseen, joten tässä yhteydessä en niitä huomoinut. Vastaajista (N=301) 221 toivoi, että mahdollisesti toteutettavasta verkkokoulutuksesta saisi todistuksen.

Kuvio 7. Vastajaajien kokema lisätiedon tarve aihealueittain (N=308). Vastaaja on voinut valita useamman vastausvaihtoehdon.

Vastaajista 18 % (N=311) oli saanut aiemmin väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen liittyen koulutusta. Vastaajista (N=309) kuitenkin 91 % koki, ettei heillä ole riittävästi osaamista työskennelläkseen väkivaltaisesti radikalisoituneen asiakkaan kanssa. Verkkokoulutuksen toteutuksessa vastaajat kokivat, että työpaja, luento tai koulutuspäivä (N=254) toimisi hyvänä oppimismu-

tona. Yhteistyötä tai vuorovaikutteisuutta verkko-opiskeluissa toivoi yhteensä 214 vastaajaa. Vastaajista 77 koki, että itsenäinen opiskelu toimisi verkko-opinnoissa hyvänä oppimismuotona. (Kuvio 8.) Verkko-opinnoissa tukevista oppimiskeinoista ja –menetelmistä 259 vastaajaa koki esimerkkitaustan ja käytännön harjoitustehtävien olevan oppimisessa tukeva oppimismenetelmä. Asiantuntijahaastatteluiden sekä kirjallisen taustamateriaalin koettiin tukevan seuraavaksi eniten oppimisprosessissa. (Taulukko 5.) Huomioitavaa on, että vastaajat ovat voineet antaa useamman vastausvaihtoehdon kumpaankin kysymykseen.

Kuvio 8. Oppimismuodot, jotka vastaajat kokevat palvelevan heidän oppimistaan parhaiten (N=311). Vastaajat ovat voineet valita useamman vastauksen.

Taulukko 5. Oppimisessa tukevat oppimiskeinot ja –menetelmät (N=308). Kysymyksessä on voinut antaa useamman vastauksen.

Mikä tukisi oppimisprosessia	N
Esimerkkitapaukset ja käytännön harjoitustehtävät	259
Asiantuntijahaastattelut	209
Kirjallinen taustamateriaali	166
Videot	124
Oppimista testaavat kysymykset	50

5 Johtopäätökset ja pohdinta

5.1 Keskeisimmät tutkimuslöydökset

Väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta puhutaan julkisissa keskusteluissa ja tiedotusvälineissä suhteellisen paljon. Vastaajista 61 % oli saanut tietoa ilmiöstä tiedotusvälineistä ja sosiaalisesta mediasta. Omasta organisaatiosta tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta oli saanut 15 % vastaajista. 91 % vastaajien organisaatioissa ei ollut käytössä ohjeistusta ilmiön kohtaamisesta, tai vastaaja ei tiennyt löytyykö ohjeistusta tai toimintamallia tilanteesta.

Kyselyssä selvisi, että 59 % vastaajista ei ollut kohdannut väkivaltaista ekstremismistä tai radikalisoitumista työssään. Kuitenkin 23 % ilmoitti kohdanneensa ilmiötä ja 18 % vastaajista ei ollut varma, oliko kohdannut ilmiötä. Oletettavaa on, että kaikki sosiaalitoimessa työskentelevät eivät ole kohdanneet ilmiötä. Kuitenkin niiden vastaajien joukko, jotka eivät ole varmoja siitä, ovatko ilmiötä kohdanneet, oli lähes viidennes. Luotettavan ja kattavan tiedon lisääminen ilmiöstä on eittämättä tärkeää jatkossa.

Kyselyn perusteella lapsi- ja perhepalveluissa kohdataan väkivaltaista ekstremismistä eniten, mutta sitä kohdataan koko sosiaalityön kentällä. Vastaajan sosiaalialan työskentelyosa-alueella ei kuitenkaan ollut tilastollista merkitsevyyttä siihen, onko työssään kohdannut väkivaltaista ekstremismistä. Ristiintaulukoinnin ja Kruskal-Wallis -testin kautta havaittiin, että koetulla tiedontasolla ja tiedolla mahdollisista yhteistyötahoista väkivaltaisen ekstremismin havaitsemistapauksissa on tilastollisesti merkitsevä yhteys. Huomionarvoista myös on, että koetulla tiedontasolla on tilastollisesti merkitsevä yhteys siihen, onko työssään havainnut tai epäillyt asiakkaan tapauksessa olevan kyse väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta. Vastaajan koulutustasolla ja kokemalla tiedontasolla ei ollut tilastollista merkitsevyyttä. Voidaankin todeta, että suuri osa sosiaalitoimessa työskentelevistä ammattinimikkeestään ja koulutustasostaan katsomatta koki tarvitsevansa lisätietoa. Koulutuksen kautta on mahdollista lisätä sosiaalitoimen henkilöstön tietoisuutta ilmiöstä. Osa vastaajista oli tietoinen tarjolla olevista palveluista sekä yhteistyötahoista, keihin ottaa yhteyttä mikäli väkivaltaista ekstremismistä ja radikalisoitumista havaitsee. Kyselyssä mainittiin kolmannen sektorin toimijoista Radinet-hanke sekä alueellinen Ankkuri-toiminta.

Käytäntötutkimuksen aineisto muodostui kattavaksi ja kyselyyn saatiin odotettua enemmän vastauksia (N=312). Käytäntötutkimuksen keskeisimmän tutkimustulokset ja kehittämisen paikat voidaan tiivistää kuitenkin seuraavanlaisesti:

- 1) Väkivaltaista ekstremismistä ja radikalisoitumista kohdataan sosiaalitoimessa, mutta suurin osa kyselyyn vastanneista koki, ettei heillä ole tarpeeksi osaamista ilmiön kanssa työskentelyyn. **Lisätietoa väkivaltaisesta ekstremismistä, sen kohtaamisesta ja havaitsemisesta tarvitaan.**
- 2) Kyselyyn vastanneet kokivat, että tarvitsisivat laaja-alaista tietoa ilmiöstä sekä käytännön työkaluja. Mahdollisen verkkokoulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa on hyvä kiinnittää huomiota verkkokoulutusmateriaalin **kattavuuteen, laaja-alaisuuteen sekä käytäntöön implementoimiseen.**
- 3) Suurin osa vastaajista sai kyselyn perusteella tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median kautta. Ilmiöstä tarvitaan kansallisesti tieteellistä ja koordinoitua tietoa, mitä suunniteltu STM:n ja THL:n **verkkokoulutus edistäisi.**

5.2 Käytäntötutkimuksen hyödyntäminen

Käytäntötutkimus vahvisti käsityksen, että lisätiedolle ilmiön kohtaamisessa, tunnistamisessa ja havaitsemisessa on tarvetta. Tulosta sinällään voidaan pitää suunniteltua verkkokoulutusta puoltavana; sosiaalitoimessa tarvitaan tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä sekä radikalisoitumisesta. Suomessa tarvitaan tieteellistä tietoa, työkaluja sekä koordinoitua koulutusta aiheeseen liittyen. Verkkokoulutusta suunniteltaessa on kyselyn vastausten perusteella suotavaa pohtia, millaisessa muodossa verkkokoulutus toteutetaan. Vastauksissa toivottiin myös luentoja, työpajoja tai koulutuspäiviä aiheeseen liittyen. Itsenäisen opiskelun ja kirjallisen taustamateriaalin ohella toivottiinkin yhteistyössä oppimista opiskelumuotona. Tuloksessa on kuitenkin syytä huomioida kysymyksenasettelu; kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto, joten eri oppimismuodot ja –menetelmät eivät sellaisinaan sulje toisiaan pois. Käytäntötutkimuksessa selvisi myös, että väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta tarvitaan laaja-alaisesti moninaista tietoa. Verkkokoulutuksessa on hyvä kiinnittää moninaisiin teemoihin huomiota.

Osa kyselyn vastauksista jätti minut pohtimaan, oliko vastaajalla täyttä ymmärrystä siitä, mitä väkivaltaisella ekstremismillä ja radikalisoitumisella tarkoitetaan. Muutama vastaaja olikin kyselyn avoimien vastausten yhteydessä tuonut esiin sen, ettei ymmärrä mitä käsitteellä tarkoitetaan. Vastaajista 91% kokikin, ettei heillä ole riittävästi tietoa väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen parissa työskentelyyn. Mahdollista on, että kyselyn testauksista huolimatta kyselyn selkeydessä olisi ollut parantamisen varaa. Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen käsitteet olivat

selitetty kyselyn saatekirjeessä. Vastaajien käsitystä ilmiöstä olisi voinut lisätä se, jos käsitettä olisi toistuvasti avattu. Toki väkivaltainen ekstremismi ilmiönä voi olla vastaajille vieras, ja sinällään lisätiedolle tässäkin suhteessa olisi tarvetta.

THL on todennut, että jatkossa käytäntötutkimuksen aineistoa ja tuloksia on mahdollista käyttää verkkokoulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Saatuja tuloksia ja aineistoa voidaan hyödyntää myös laajemmin; käytäntötutkimusta voidaan käyttää pohjana, mikäli halutaan selvittää väkivaltaisen ekstremismin tunnistamista, havaitsemista ja kohtaamista terveystoimessa. Tulevaa sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatiota ja tulevaisuuden moniammatillista yhteistyötä ajatellen tämä varmasti olisi tarkoituksenmukaista. THL:n mukaan toteutettu tutkimus on herättänyt kiinnostusta kansainvälisesti ja käytäntötutkimus voi toimia kansainvälisen yhteistyön alullepanijana.

Kirjallisuus ja lähteet

Ekdhal, Yassin (2018) RAN Nordic meeting. 24.9.2018. Suullinen tiedonanto.

Hoffman, Bruce (2017) Inside terrorism. New York: Columbia University Press, kolmas painos.

Jackson, Richard & Breen Smyth, Marie & Gunning, Jeroen (2009) Introduction: the case for critical terrorism studies. Teoksessa Jackson, Richard & Breen Smyth, Marie & Gunning, Jeroen (toim.) Critical Terrorism Studies. A new research agenda. New York: Routledge, 1–10.

Kundnani, Arun (2012) Radicalisation: the journey of a concept. Race & Class, Vol 54(2): 3–25.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä. 817/2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>. Viitattu 20.12.2018.

Nystöm, Ann-Sofie (2018) Till Syrien och tillbaka - en kvalitativ studie om unga vuxnas resor till Syrien, deras livssituationer, behov och möten med myndigheter efter hemkomsten. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/232048>. Viitattu 2.1.2018.

Richards, Anthony (2015) Conceptualizing Terrorism. Oxford: Oxford University Press, ensimmäinen painos.

Satka, Mirja & Julkunen, Ilse & Kääriäinen, Aino & Poikela, Ritva & Yliruka, Laura & Muurinen, Heidi (2016) Johdanto – Käytäntötutkimus tietona ja taitona. Teoksessa Mirja Satka, Ilse Julkunen, Aino Kääriäinen, Ritva Poikela, Laura Yliruka & Heidi Muurinen (toim.) Käytäntötutkimuksen taito. Heikki Waris –instituutti ja Mathilda Wrede –institutet. Unigrafia, 8–30.

Sisäministeriö (2016) Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma. Sisäministeriön julkaisu 15/2016.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74921/Toimenpideohjelma_final.pdf? Viitattu 1.10.2018.

Taanila, Aki. Akin menetelmäblogi. Kruskal-Wallis –testi.
<https://tilastoapu.wordpress.com/2012/04/14/kruskal-wallis-testi/>. Viitattu 3.1.2019.

Taanila, Aki. IBM SPSS Statistics 24, 12.5.2017. <http://myy.haaga-helia.fi/~taaak/k/spss19.pdf>. Viitattu 2.1.2019.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mietintö (2009) Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
<http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>. Viitattu 15.10.2018.

Vehkalahti, Kimmo (2008) Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Tammi.

Vehkalahti, Kimmo (2014) Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura

Liitteet

Liite 1

Saatekirje kyselytutkimukseen

Hyvä sosiaalitoimen ammattilainen!

Sosiaalitoimessa **väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen** liittyvä tiedontarve on selkeästi lisääntynyt. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) suunnittelevat sote-alan ammattilaisille tarkoitetun verkkokoulutuksen käynnistämistä. Suunniteltu verkkokoulutus on valtakunnallinen ja maksuton.

Koulutuksen suunnittelua kartoitetaan sosiaalihuollon henkilöstön lisätiedon tarvetta väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamisesta, tunnistamisesta ja ennaltaehkäisystä. Kysely on osa valtiotieteiden kandidaatti Venla Ritolan Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden maisteriohjelman sosiaalityön käytäntötutkimuksen aineistoa. Lyhennelmä käytäntötutkimuksesta julkaistaan Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Soccan verkkosivuilla ja mahdollisesti tieteellisenä raporttina tai artikkelina.

Tiedon lisäämiseksi ja tuottamiseksi vastauksesi on erittäin tärkeä – vaikka et osaisi vastata kaikkiin kyselyn kohtiin, **vastauksellasi on merkitystä!** Kyselylomaketta saa jakaa omassa organisaatiossa myös muille sosiaalitoimen ammattilaisille.

Kyselyyn vastaaminen vie noin 10–15 minuuttia. Kysely on auki 13.–27.11.2018. Tutkimukseen on valikoitu kuntia asukasluvun perusteella sekä sen mukaan, onko kunnassa ollut vastaanottokeskustoimintaa 2010-luvulla.

Kyselyyn pääset tästä: <https://www.webropolsurveys.com/S/70AD157CEB7C03AF.par>

Kyselyyn vastanneita ei ole mahdollista tunnistaa yksittäisistä vastauksista ja kyselyyn voit vastata täysin anonyymisti. Kyselyaineisto on käytössä käytäntötutkimuksessa tutkimuksen ajan sekä THL:lla verkkokoulutusmateriaalin suunnittelun ja testauksen ajan. THL:lla kyselyaineistoon pääsy on vain verkkokoulutusmateriaalin suunnittelussa mukana olevilla henkilöillä. Verkkokoulutusmateriaalin suunnittelun ja toteuttamisen jälkeen kyselyaineisto tuhoaan THL:n tietosuojakäytäntöjen mukaisesti.

Kiitos ajastasi ja vastauksestasi!

Vastaamme mielellämme kyselyn ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyviin kysymyksiin.

- Käytäntötutkimuksen toteuttamiseen ja verkkokoulutusmateriaalin suunnitteluun liittyen lisätietoja antaa opiskelija, vieraileva tutkija Venla Ritola
- THL:n verkkokoulutusmateriaalin kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä voit olla yhteydessä kehittämisspäälikkö Merja Mikkolaan
- Helsingin yliopiston sosiaalityön käytäntötutkimuksen toteuttamisesta lisätietoja antaa opintojakson vastuunopettaja yliopistonlehtori Maria Tapola-Haapala

Väkivaltaisella ekstremismillä tarkoitetaan kyselyssä väkivallan käyttöä, uhkaamista, oikeuttamista tai kannustamista aatemaailmaan tai ideologiaan perustuen. Väkivaltaisella radikalisoitumisella tarkoitetaan tästä näkökulmasta tarkasteltuna prosessia, jonka myötä yksilö päätyy käyttämään tai oikeuttamaan väkivallan käyttöä aatemaailmaan tai ideologiaan perustuen. (Sisäministeriö 2016.)

Liite 2

Kysely

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

HELSINGIN YLIOPISTO

Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamiseen ja tunnistamiseen liittyvä tiedontarve sosiaalitoimessa

Taustatiedot

1. Ikäryhmäsi

- Alle 30 -vuotias
- 30-50 -vuotias
- Yli 50 -vuotias

2. Korkein koulutustasosi

- Tohtorin / lisensiaatin tutkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto (maisterin tutkinto)
- Alempi korkeakoulututkinto (kandidaatin tutkinto)
- Ammattikorkeakoulututkinto
- Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)
- Ammattikoulututkinto
- Opistotaso
- Joku muu, mikä?

- Ei tutkintoa

3. Työnimikkeesi

4. Sosiaalitoimen osa-alue/alueet, joissa työskentelet

- Lapsi- ja perhepalvelut
- Aikuissosiaalityö
- Vammaispalvelut
- Maahanmuuttajapalvelut
- Terveysosiaalityö
- Joku muu, mikä?

5. Työkokemuksesi sosiaalialalla

- 0-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- yli 20 vuotta

6. Työskenteletkö tällä hetkellä

- Kunnan palveluksessa
- Usean kunnan yhteisen palvelualueen palveluksessa
- Yksityisen palveluntuottajan palveluksessa
- Muualla, missä?

7. Työskentelyalueesi koko

- Alle 50 000 asukasta
- 50 000 - 100 000 asukasta
- Yli 100 000 asukasta

Osaaminen ja tieto väkivaltaiseen ekstremismiin ja radikalisoitumiseen liittyen

8. Kuinka paljon koet tietäväsi väkivaltaisesta ekstremismistä tai sen kohtaamisesta?

- En mitään
- Vähän
- Kohtuullisesti
- Paljon

9. Tiedätkö, miten toimia, jos kohtaat väkivaltaista ekstremismiä ja radikalisoitumista?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Kerro lyhyesti miten toimit, jos epäilet asiakkaan tapaukseen liittyvän väkivaltaista ekstremismiä tai radikalisoitumista

11. Onko sinulla tietoa palvelu- ja tukimuodoista, joita on olemassa väkivaltaisesti radikalisoituneille henkilöille?

- Kyllä
- Ei

12. Tiedätkö keihin yhteistyötahoihin ottaa yhteyttä, mikäli havaitset radikalisoitumista?

- Kyllä
- Kyllä, tietyissä tilanteissa
- Ei

13. Työskennelläänkö omassa kunnassasi ilmiön parissa tai löytyykö kunnastasi yhteyshenkilöä, keneen voi ottaa yhteyttä mikäli työssään kohtaa väkivaltaista ekstremismiä tai radikalisoitumista?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistaminen ja kohtaaminen

14. Onko väkivaltaisesta ekstremismistä tai radikalisoitumisesta puhuttu työyhteisössäsi?

- Kyllä
- Ei

15. Oletko saanut omasta organisaatiostasi tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja sen kohtaamisesta?

- Kyllä
- Ei

16. Onko organisaatiossanne käytössä ohjeita tai toimintamallia ilmiön kohtaamiseen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

17. Oletko saanut tietoa väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta jostain muualta?

- Kyllä
- Ei

18. Jos vastasit kyllä, mistä tätä tietoa olet saanut? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Sosiaalialan opinnot
- Muut koulutukset
- Poliisi
- Ankkuri-toimijat (moniammatillinen varhaisen puuttumisen yhteistyö)
- Tiedotusvälineet ja sosiaalinen media, mikä?

- Kolmannen sektorin toimija, mikä?

- Joku muu, mikä?

19. Oletko kohdannut väkivaltaista ekstremismiä tai radikalisoitumista omassa työssäsi tai epäillyt, että asiakkaan tapauksessa on kyse väkivaltaisesta ekstremismistä tai radikalisoitumisesta? Mikäli vastasit kysymykseen kyllä, vastaa kysymyksiin 20.-27. Muussa tapauksessa jatka kysymykseen 28.

- Kyllä

- Ei
- En osaa sanoa

20. Jos vastasit kyllä, miten väkivaltainen ekstremismi tai radikalisoituminen on näkynyt asiakkaan kanssa työskennellessäsi?

21. Jos vastasit kyllä, miten tunnistit että asiakkaan tapauksessa on kyse väkivaltaisesta radikalisoitumisesta? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Havaitsit tai päättelit tämän asiakkaasta
- Asiakas kertoi itse
- Asiakkaan lähimmäisen huoli asiakkaan tilanteesta
- Muiden viranomaisten kautta kantautunut tieto
- Joku muu, mikä?

22. Ketä yhteistyötoimijoita on ollut mukana niissä asiakasprosesseissa, joissa väkivaltaista ekstremismiä ja radikalisoitumista on kohdattu? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Sosiaalihuollon toinen toimi
- Poliisi
- Suojelupoliisi
- Nuorisotoimi
- Opetustoimi
- Terveystoimi
- Rikosseuraamuslaitos
- Kolmannen sektorin toimija, mikä?

- Joku muu, mikä?

23. Minkä tahon / kenen koit olevan päävastuussa yhteistyöstä niissä asiakasprosesseissa, joissa väkivaltaista radikalisoitumista on kohdattu?

24. Mikä edellä kuvatussa yhteistyössä on ollut onnistunutta ja toimivaa?

25. Mikä edellä kuvatussa yhteistyössä on ollut haastavaa?

26. Onko sinulla aiempaa kokemusta hyvistä työskentelykäytännöistä väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen kohtaamiseen ja tunnistamiseen liittyen?

- Kyllä
 Ei

27. Jos vastasit kyllä, mitä nämä työskentelykäytännöt ovat?

Lisätiedon ja koulutuksen tarve verkkokoulutuksen suunnittelua varten

28. Koetko, että sinulla on tarpeeksi osaamista työskennelläksesi radikalisoituneen asiakkaan kanssa?

- Kyllä
 Ei

29. Oletko saanut aiemmin koulutusta väkivaltaisesta ekstremismistä ja radikalisoitumisesta sekä ilmiön kohtaamisesta?

- Kyllä
 Ei

30. Jos vastasit kyllä, koetko että sait koulutuksesta kaikki tarvittavat tiedot ilmiön tunnistamiseen ja kohtaamiseen liittyen?

- Kyllä
- En

31. Koetko tarvitsevasi lisää tietoa seuraavista asioista ilmiöön liittyen? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Väkivaltainen ekstremismi ja radikalisoituminen ilmiöinä sekä niiden taustat
- Tunnistaminen ja kohtaaminen
- Ilmiön ennaltaehkäisy
- Työskentelymenetelmät ja arviointityökalut
- Tietojen luovuttaminen ja lainsäädäntö
- Moniammatillinen yhteistyö (toimijoiden esittely ja roolit)
- Asiakkaalle suunnatut palvelut tilanteen mukaan
- Traumojen hoito terroristisen teon jälkeen
- Jostain muusta, mistä?

32. Mikä seuraavista oppimismuodoista palvelisi sinua parhaiten? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Itsenäinen opiskelu
- Yhdessä, kuten yhteistyössä, oppiminen
- Vuorovaikutteisuus verkko-opiskelussa
- Työpaja tai koulutuspäivä
- Joku muu, mikä?

33. Mikä tukisi oppimisprosessiasi parhaiten? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Kirjallinen taustamateriaali
- Videot
- Esimerkkitapaukset ja käytännön harjoitustehtävät
- Asiantuntijahaastattelut
- Oppimista testaavat kysymykset
- Joku muu, mikä?

34. Pitäisikö verkkokoulutuksesta mielestäsi saada todistus?

Kyllä

Ei

35. Vapaa sana: mitä toivot tai odotat verkkokoulutukselta?

[Keskeytä]

Liite 3

Kysymysten vastauslukumäärät

Kysymyksen numero	Vastausten lukumäärä (N=312)
1	312
2	312
3	301
4	309
5	310
6	310
7	312
8	310
9	312
10	233
11	311
12	312
13	310
14	311
15	309
16	310
17	308
18	201
19	298
20	69
21	70
22	66
23	68
24	53
25	49
26	119
27	15
28	309
29	311
30	84
31	308
32	311
33	308
34	301
35	51